

Kriminalitet

– En studie om faktorer som orsakar ett kriminellt liv bland unga män.

Av: Sliva Ali & Sinem Kaya

Handledare: Sanja Obrenovic

Förord

Vi vill främst tacka våra intervjurespondenter som deltog i denna studie med sina berättelser som fick oss att genomföra studien.

I denna studie har vi två författare samarbetat och skrivit ihop texten, då vi även ansvarar för all innehåll i hela uppsatsen.

Sliva Ali & Sinem Kaya

Sammanfattning

Kriminalitet bland ungdomar är ett ofta förekommande problem i dagens samhälle. Med detta till grund kommer denna studie lyfta fram samt redovisa hur unga män förhåller sig till och lever ett kriminellt liv. Studien har analyserat vilka bakomliggande faktorer som samspelar och orsakar att unga män väljer eller hamnar i den kriminella världen. Till dessa faktorer tillhör bland annat familjer, uppväxtförhållanden, relationer, ekonomiska resurser. Denna studie har genomförts med hjälp av en kvalitativ undersökning som består av intervjuer med sex unga män mellan 15-20 år med en pågående kriminell levnad. Utifrån samtliga intervjuer kopplas respondentens svar till olika sociologers teorier för en analys kring ämnet.

Nyckelord: Kriminell, ungdom, brott, vänskapsrelationer, avvikelse

Abstract

Criminality is a very normal problem that occurs between youths within today's society. In this study we will be accentuating and therefore be focusing on how young men are living their lives with criminality. In this study we have analyzed the underlying factors for what the causes and reasons are for young men to be part of the criminal life. One basic and underlying factor is families, growth, friendships and economic resources. This is a qualitative study that consists of interviews with six young men between 15-20 years that have an ongoing criminal daily life. These interviews are then analyzed and evaluated through different sociological theories which have been presented through the study.

Keywords: Criminal, youth, crime, friendships, divergence

Populärvetenskaplig sammanfattning

Ungdomskriminalitet är ett förekommande problem i dagens samhälle. På grund av detta ska vi i denna studie ta fram och redovisa hur unga män håller sig till och lever ett kriminellt liv. I studien har vi undersökt vilka orsaker som finns för att unga män väljer eller hamnar i den kriminella världen. Dessa orsaker kan bland annat vara familjer, uppväxtförhållanden, relationer, ekonomiska tillgångar och så vidare. Denna studie har gjorts genom en kvalitativ undersökning och innehåller intervjuer som har gjorts med sex kriminella unga män som är mellan 15-20 år. De intervjuer som har gjorts har sedan granskats och vidare kopplats ihop med olika författares teorier kring ämnet.

Nyckelord: Kriminell, ungdom, brott, vänskapsrelationer, avvikelse

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
2 Syfte	2
2.1 Frågeställningar.....	2
2.2 Avgränsningar.....	2
3 Tidigare forskning	3
3.1 Sambandet mellan riskfaktorer och brott.....	3
3.2 Brottsliga nätverk.....	4
3.3 Ogynnsamma hemförhållanden.....	5
4 Teoretiska utgångspunkter	7
4.1 Konsumtionssamhälle.....	7
4.2 Stämplingsteori.....	8
4.3 Liberala förklaringar till brottslighet.....	8
4.4 Ontologisk trygghet.....	9
5 Begreppsdefinition	10
5.1 Kriminell.....	10
5.2 Ungdom.....	10
5.3 Brotts.....	10
5.4 Vänskapsrelationer.....	11
5.5 Avvikelse.....	11
6 Metod	13
6.1 Intervjuguide.....	13
6.2 Genomförande.....	14

6.3 Databearbetning	15
7 Validitet, reliabilitet och generalisering.....	16
8 Resultat	19
8.1 Snabba pengar	19
8.2 Nätverk	21
8.3 Familjeförhållanden	24
8.4 Stämplad av samhället.....	28
9 Slutsats	29
Referenslista	31
Bilaga.....	33
Bilaga: Intervjuguide.....	33

1. Inledning

Ungdomskriminalitet är ett vanligt förekommande problem i dagens samhälle som många gånger väcker oro bland samhällets individer. Utifrån Brottsförebyggande rådets statistik (BRÅ) år 2009 framkommer det att ungdomsbrottslighet finns bland 31 800 personer mellan 15-20 år och 38 % av dessa ungdomar döms för olika stöldbrott (BRÅ, statistik ungdomsbrottslighet). Samtidigt visar en annan statistik från BRÅ år 2011 att 80 % av den omtalade åldersgruppen är män (BRÅ, 2011).

Det höga antalet unga killar, som framgår i den statistik som BRÅ redovisar, är intresseväckande och har lett fram till denna undersökning. Då statistiken visar på ett högt antal ungdomar kan man ställa sig frågande till hur det kommer sig att unga män väljer ett kriminellt liv.

2. Syfte

Syftet med denna uppsats är att ta reda på och lyfta fram vilka orsaker som ligger till grund för varför unga män väljer en kriminell livsstil. Detta genom att, utifrån bland annat kriminella ungdomars utsagor och insamlat material, undersöka vilka bakomliggande faktorer som orsakar att unga män mellan 15-20 år hamnar i kriminalitet. Orsakerna till varför unga män väljer en kriminell livsstil kan bero på många olika faktorer som bland annat sociala relationer, omgivning, hemförhållanden och ekonomi. I denna uppsats kommer centrala begrepp att diskuteras såsom, relationer, familjeförhållanden, stämpling, avvikelse, ekonomiska resurser och levnadsstil.

2.1. Frågeställningar

Denna undersöknings huvudfråga är: *Vilka faktorer orsakar att unga män hamnar i den kriminella levnadsstilen?*

Denna fråga kan brytas ner till följande följdfrågor:

- Vilka sociala faktorer tenderar att utmynna i kriminalitet?
- Vad har sociala relationer, omgivning, hemförhållande och ekonomi för samband med unga mäns kriminella karaktär?

2.2. Avgränsningar

Ungdomskriminalitet är ett brett ämne, därför kommer studiens målgrupp att avgränsas till unga män som är mellan 15-20 år. Valet av unga män som målgruppen grundar sig på är BRÅ:s rapport om att 80 % av ungdomar med kriminell bakgrund är män i 15-20 års ålder (BRÅ, 2011).

Denna studie har, med intervjuer, avgränsats till sex unga män mellan 15-20 år, som är bosatta i olika delar av Sverige. Dessa sex ungdomar kommer under intervjuerna tala om sina erfarenheter kring deras kriminella livsstil.

3. Tidigare forskning

I detta avsnitt beskrivs de tidigare forskningarna som har gjorts av Jonas Ring, Jerzy Sarnecki och Anders Nilsson som har en relevant koppling till denna studie. I boken *Den svenska brottsligheten* skriver författarna i varsitt kapitel om deras teorier. Författarnas teorier handlar om bland annat sambandet mellan riskfaktorer och brott, familjeförhållanden samt individers sociala nätverk och relationer som leder till en brottslig levnad för ungdomar.

3.1. Sambandet mellan riskfaktorer och brott

Jonas Ring nämner i sitt kapitel, att mängder av sociologiska och psykologiska teorier har haft en strävan efter att finna förklaringar till varför det finns en del unga individer som väljer att åta sig en kriminell livsstil, jämfört med andra. Sociologiska och psykologiska teorier har försökt finna bakomliggande förklaringar till varför ungdomar hamnar i den brottsliga banan, trots detta är det oklart om vad som är en slutgiltig förklaring (Ring 2001:89). En annan faktor som kan tänkas ha betydelse för ungdomars brottsbenägenhet är att brottet ökar i takt med att individens sociala band till det konventionella samhället försvagas. Faktorer som kan ligga till grund för att minska brottsligheten bland ungdomar kan vara en bra relation till omgivningen, att denne satsar på utbildning och karriär, att denne engagerar sig i fritidsaktiviteter, men även en förståelse av samhällets lagar. Individers bristande relationer till dess närstående som föräldrar och vänner, bristande föräldratillsyn och svag anknytning till utbildning och en tillåtande inställning till lagöverträdelse visas som en minskning av den sociala kontrollen (Ring 2001:90).

Ring menar att sannolikheten är mindre att individen begår brott om denne har mycket att förlora på det genom sociala eller samvetsmässiga skäl. Däremot om individen har lite att förlora på det och har svaga sociala band som innebär att individen är fri och berörs inte av andras reaktioner har denne lättare att bryta mot normerna (Ring 2001:91).

Ring tar även upp relationerna som brukar leda ungdomarna till den kriminella världen. När

individer har en trygg emotionell relation till sina föräldrar eller vänner kan det antas vara hämmande för brottslighet, även om föräldrarna eller vännerna begår brottsliga handlingar. Antisociala beteenden är ingenting som behöver överföras mellan individer eller läras ut för att kunna uppkomma (Ring 2001:91).

Det Ring sålunda lyfter fram i sin analys är att de ungdomar som har en stark relation till sina föräldrar, samtidigt som föräldrarna har kontrollmöjligheter vad gäller den unges umgänge och vänskapskrets, inte tenderar att hamna i den kriminella banan. De ungdomar som har en svagare relation till sina föräldrar löper en större risk att hamna i ett brottsligt umgänge (Ring 2001:114).

3.2. Brottsliga nätverk

En stor del av de kriminologiska teorierna beskriver att det är individens sociala omgivning som har en stor påverkan till vad som orsakar att de begår brott. Individernas sociala nätverk är i första hand det som ligger till grund för de brottsliga handlingar som ungdomarna begår. Det sociala nätverket som individer har består av sociala aktörer och den relation som dessa har till varandra (Sarnecki 2001:149).

Jerzy Sarnecki talar om att sannolikheten att ett brott förekommer är större då förövaren hittar en medbrottsling som är lämplig, i samband med att ungdomsbrottsligheten består av en gruppkaraktär. Enligt Sarnecki begås alltså dessa brott av ungdomar tillsammans med deras jämnåriga kamrater, då det är känt att ungdomar som är brottsaktiva har flera jämnåriga vänner som har begått brott (Sarnecki 2001:145).

Att brottsaktiva ungdomar påverkas av varandra i det sällskap de befinner sig i orsakar oro för deras familjer på grund av att deras barn hamnar i fel sällskap (Sarnecki 2001:145). Det är således gruppkaraktären som är en bidragande orsak till varför, och hur, unga individer påbörjat ett kriminellt liv. Ungdomarnas brottsliga samspel med deras jämnåriga lockar de till varandra medan de utför ett brott. Att den jämnåriga kamraten utför en viktig uppgift som är betydelsefull för brottet medför att dessa ungdomar väljer att fortsätta begå brott i sällskap vid flera tillfällen (Sarnecki 2001:146).

Enligt Sarnecki kan orsakerna som leder till ett brottsligt liv ha sin grund i andra bakomliggande orsaker. Individer som har problem i familjen, dålig relation till föräldrarna liksom till andra vuxna människor och skolan löper större risk att börja umgås i ett brottsligt umgänge. Det brottsliga umgänget leder i sin tur till att individens egen brottslighet påverkas och ökar (Sarnecki 2001:147).

3.3. Ogynnsamma hemförhållanden

Uppväxtförhållanden är en central faktor som kan tendera till brottsliga beteenden hos människor. Anders Nilsson tar upp kontrollteorierna som betonar skolans och familjernas roll i individens socialiseringsprocess. De centrala termerna inom socialiseringsprocessen är betydelsen av bland annat individens sociala band, sociala relationer, delaktighet och dess satsningar för det konventionella samhället (Nilsson 2001:125).

Nilsson betonar även socialt kapital i sin analys, där han beskriver det som sociala förhållanden mellan individer och grupper som möjliggör handlingar. Dessa handlingar förmedlar de förväntningarna som finns, liksom förtroendet, kunskapen och normer. För att skapa humankapital, kunskap och förmågor under uppväxttiden är det viktigt med socialt kapital, framförallt den relation som finns mellan föräldrar och barn. Nilsson tar i detta fall upp ett exempel på socialt kapital, som om man som barn får stöd och hjälp med sitt skolarbete hemifrån (Nilsson 2001:127).

Ogynnsamma hemförhållanden under uppväxttiden räknas som en orsak till att individer blir brottsbenägna, då uppväxtfasen brukar pågå fram till ca 16 års ålder. Till ogynnsamma hemförhållanden räknas splittrade familjer, slitningar i familjen, familjemedlem med hälsoproblem, ekonomiska svårigheter, flyttningar som har medfört byte av skola och kamrater, dåligt stöd av hemmet med skolarbete och läxor och så vidare. Dessa indikatorer har i undersökningar visat sig ha ett starkt samband med kriminalitet, vilket kan ses som riskfaktorer för ungdomar att hamna i kriminalitet (Nilsson 2001:126).

En annan faktor för kriminologiska teorier som Nilsson lyfter fram är klassbakgrund. Sambandet mellan föräldrars sociala klass och den brottsliga levnaden hos individen är en ett möjligt antagande för ungdomars brottsbelägenhet. Det finns dock skillnader i hur detta samband kan betraktas, man kan antingen se klassbakgrunden som en förklaring och central faktor till brottsligheten eller så kan man betrakta det som en bidragande faktor med indirekta effekter (Nilsson 2001:130).

4. Teoretiska utgångspunkter

Det finns väldigt många teorier som kan relateras/ användas i en studie där ungdomskriminalitet undersöks. Detta på grund av att det är ett väldigt brett område där många undersökningar har gjorts. Teoretiska utgångspunkter kommer innefatta Zygmunts Bauman konsumtionsteori, Randall Collins teori om de förklaringarna som finns till brottslighet. Förutom dessa teoretiska utgångspunkter kommer även Howard S. Beckers stämplingsteori att beskrivas samt Anthony Giddens teori om ontologisk trygghet.

Dessa teorier kommer, som tidigare nämnts, att presenteras och sedan användas i resultat och analysen där material som samlats in analyseras med hjälp av de teoretiska utgångspunkterna.

4.1. Konsumtionssamhälle

Zygmund Bauman beskriver att människor lever i ett konsumtionssamhälle idag, med det menar han att människor samlar på sig ändliga behov, då det i själva verket handlar om vad de tror att de behöver. . Bauman förklarar att otillräckliga konsumenter är de utstötta individerna i samhället. Bauman menar att de otillräckliga konsumenterna känner en känsla av rädsla och hot eftersom de inte lever i enlighet med de krav som ställs på individen, alltså att konsumera så mycket som möjligt. Detta kan medföra att dessa individer utesluts av samhället. Exempel på de som anses vara utstötta är underklassen såsom hemlösa och kriminella. Det är alltså de som inte anses bidra med något till samhället, vara en plåga och är inte värdefulla i samhället (Bauman 2007:113). Herbert J Grans definierar, liksom Bauman, underklassen som människor som hoppar av skolan, arbetslösa, utomäktenskapliga barn, men också hemlösa, tiggare, alkoholister, drogmissbrukare och gatubrottslingar. Eftersom definitionen av underklass är rörligt klassificeras även illegala invandrare och medlemmar av tonårgång som underklassen (Bauman, 2007:139).

Enligt Bauman är individen i konsumtionssamhället ständigt sökande av nya njutningar och behov. Det är enligt honom en värld där man värderar allt efter varumärke (Bauman, 2007:139). Samhället koncentrerar sig främst på sina medlemmar som konsumenter. För att bli erkända som en fullt utvecklad medlem av samhället, måste man bidra till marknadens frestelser (Bauman

2007:141). I det moderna samhället handlar allt, enligt Bauman, om varor. Även individerna själva betraktas som varor (Bauman, 2007:20).

4.2. Stämplingsteorin

Howard Becker talar om stämplingsteorin, som innebär att individer får sitt avvikande beteende genom att omgivningen stämplar dem eller deras beteenden som avvikande. Det Becker menar är att omgivningen uppmärksammar individens handlingar som blir ett avvikande beteende, inte individen själv. Det är omgivningens föreställning om personen och på så sätt är det omgivningens reaktion som bestämmer om det är en avvikande handling eller inte (Sarnecki 2010:71).

Becker menar även att de kriminella har en negativ stämpel och har en begränsad livsmöjlighet samt att det är samhällets reaktion som är orsaken till detta, inte minst rättssystemet (Sarnecki 2010:72).

4.3. Liberala förklaringar till brottslighet

Randall Collins beskriver att en klar definition av brott och brottslingar är att de bestäms som ”onda” och ”dåliga” människor, på så vis är det ett alternativ att låta de bli straffade för att förstå sina fel. Straffen bestäms utifrån hur allvarligt brottet är (Collins 2008:96). Att ungdomar hamnar i fel sällskap kan vara en faktor till varför de ger sig in på ett brottsligt liv. Ungdomar som hamnar i ett kriminellt sällskap börjar ta till sig kriminella värderingar och detta kan uppenbara sig genom att de börjar begå mindre brott såsom snatteri, vandalisering och så vidare. Denna mjukstart för den unga brottslingen välkomnar denne till en kriminell kultur, som i sin tur stegvis kan leda till allvarligare brott och slutligen anses denne som en rutinerad brottsling (Collins 2008:98).

Brottslingens bakgrund kan även bidra till varför individen väljer en kriminell levnadsstil. En förklaring till den brottsliga levnadsstilen är att brottslingar kan komma från splittrade hem och bostadsområden som är nedgångna. Den bakomliggande förklaringen till detta är att individen blivit fientligt inställd och otrygg, vilket medför att de väljer att begå brott för att de känner att samhället de lever i inte har någon användning för dem. Individen väljer istället att begå brott

som en slags revansch på grund av att den fått en otrygg inställning gentemot samhället (Collins 2008:99).

Enligt Collins är sociala villkor en orsak till att individer hamnar i kriminella spår, särskilt för de som inte har möjligheten att ändra på sina sociala villkor. Barn som växt upp i familjer med otillräckliga ekonomiska resurser, kan komma att tillhöra de grupperna som är begränsade och har därför inte samma förutsättningar och möjligheter att kunna utvecklas i samhället. De individer som tillhör denna grupp har hamnat i en fälla som de inte kan ta sig ur på grund av de begränsade utvecklingsmöjligheterna de har (Collins 2008:99).

Skolan är betydelsefull för ungdomarnas framtid och är samtidigt sekundärt ansvarig för ungdomsbrottsligheten. Skolans ansvarsområde är att den ger elever ansvar att ta sig fram med hjälp av egna medel. Alla individer har inte lätt för att klara av skolan och studierna för att ta sig vidare i sin utbildning. Känslan av att inte få ut något av sina studier kan skapa bitterhet och hat, vilket som kan leda till ungdomsbrottslighet. Att unga brottslingar bland annat kan starta sin kriminella karriär med vandalism är ett exempel på det, ofta startar den med att krossa skolans fönsterrutor (Collins 2008:99-100).

4.4. Ontologisk trygghet

Enligt Anthony Giddens bygger den ontologiska trygghet på tillit till en del människor, som grundas tidigt i barnets liv (Giddens 1999:50). Tilliten till andra människor skapas under barndomen och uppväxten. Den ontologiska tryggheten skapar ett slags ”skyddshinna”. Detta kan förklaras genom att exempel ett barn som har en negativ relation till sina föräldrar, kan leda till att barnet inte skyddas för ångest och hot i framtiden. Har ett barn en bra ontologisk trygghet och tillit till människor så kan barnet ha lättare för relationer, förhållanden och kunna ta egna beslut senare i livet än ett barn som inte fått tillit och ontologisk trygghet. En konflikt som inte bygger på tillit kan få traumatiska konsekvenser, exempel på detta är att ett barn inte får denna tillit på grund av förändringar som har skett under dennes barndom. Det kan även vara en skilsmässa mellan föräldrar som kan bidra till att barnet fått en besvikelse av de (Giddens 1999:48).

5. Begreppsdefinition

5.1. Kriminell

Uttrycket kriminell beskriver vad en individ är då den begår brott som en vanemässig handling. Det är inte endast personer som begår brott som kallas för kriminella, utan även de som bryter mot lagar som är straffbelagda (Nationalencyklopedin, kriminell). Kriminell i den här studien kommer att användas i samma mening för de individer som upprepande gånger utför olagliga handlingar.

Två termer inom begreppet kriminell är de *livsstilskriminella* och *engångsförbrytaren*. Den grupp som kallas *livsstilskriminella* är de som åker in och ut från fängelset eller de som begår brott regelbundet utan att åka fast. Dock är det inte likaså för *engångsförbrytarna* som begått brott vid ett tillfälle (Bergström 2012:23).

5.2. Ungdom

En individs ungdomsperiod har ingen specifik ålderskiljning, utan ungdomsperioden betraktas som den fas individen lever mellan barndomen fram till det vuxna livet. Ungdomsperioden är den känslomässiga/psykologiska tiden individen genomgår, vilket medför att individens självbild utvecklas. Denna känslomässiga process som beskrivs börjar vid 11 års åldern och kan pågå fram till 20 års ålder (Estrada&Flyghed 2001:13). Ungdomstiden kan även utgå från sociala kriterier då ungdomen under denna period befriar sig från sin familj och bildar ett umgänge med sina jämnåriga. Vägen till vuxenlivet är ett otydligt skeende med tanke på att ungdomen börjar betraktas som vuxen av sin omgivning och på så vis har lämnat det unga livet. I denna undersökning avgränsas ungdomsåren mellan 15-20 år (Estrada&Flyghed 2001:14-15).

5.3. Brott

Brott är något som enligt lag är straffbelagt, om det inte är straffbelagt räknas det inte som ett brott (Sarnecki, 2011:10)

Lagar förändras ständigt och detta kan leda till avkriminalisering som innebär att en handling

som tidigare ansåts vara brottsligt blir straffritt istället. Dock gäller detta även det motsatta, de tidigare handlingar som inte har varit straffbelagda kan börja beläggas med straff, detta definieras som nykriminalisering. Även brottens straff förmåga kan komma att ändras, grövre brott som tidigare haft grövre straff kan förminskas och likaså med andra brott som haft mildare straff som kan bestraffas hårdare (Sarnecki, 2011:11). I denna studie används begreppet brott för de handlingar som är olagliga.

5.4. Vänskapsrelationer

Relationer och umgängeskrets har en stor påverkan i en persons livsstil, enligt Charlotta Fondéns studie *Gola aldrig ner någon* i boken *Den svenska ungdomsbrottsligheten* (Fondén 2001:223). De personer som begår brott gör det oftast tillsammans med sina vänner. Under ungdomen/tonåren är status och kompisar en viktig del för individens sociala liv. Ungdomarna dras till likasinnade grupper där det är viktigt att med sina handlingar visa att de duger, presterar och vågar inom kompisgruppen (Fondén 2001:223). Gruppen eller gänget delar mycket med varandra som språk, attityd och livsstil. De regler som ungdomarna har i gruppen är att vara lojala och att inte skvallra på varandra. De unga pojkarna tycker att det är tufft att begå brott medan de lite äldre ungdomarna lockas till den kriminella livsstilen och begår brott på grund av ”snabba pengar” (Fondén 2001:226). I denna studie kommer begreppet vänskapsrelationer att koncentreras sig mot individens relation till dennes vänner.

5.5. Avvikelse

Avvikelse är en benämning på att man inte lever efter de regler eller normer som många andra individer i samhället följer. Ett exempel på de individer som kan definieras som avvikare är bland annat brottslingar, narkomaner med mera (Giddens 2003:193). Begreppet avvikelse är väldigt brett och behöver inte enbart handla om hur en enskild människas beteende är avvikande, utan också en grups beteende kan avvika sig från resterande grupper. Den kriminella gruppen är ett exempel på en avvikande grupp i och med att deras handlingar bryter mot normerna i samhället. Denna studie kommer att definiera individer som avviker sig från samhället genom att de inte

anses vara normala. Att de inte anses normala beror på att deras handlingsmönster bryter mot de sociala normer som finns i samhället.

Avvikelse kan används som alternativ till brott. Oftast använder beteende- och samhällsvetare sig av denna beskrivning. Grunden till denna synvinkel är att det finns en ställning om vad som anses vara normal och onormalt och om det är ense med samhällets normer. Vad som är avvikande bestäms av samhället (Sarnecki 2010:12). Allteftersom samhället förändras så förändras även det avvikande beteendet. Om ett avvikande beteende sker oftare i samhället såsom exempelvis snatta så betraktas beteende inte lika allvarligt eftersom det blivit vanligare och samhället vant sig vid det avvikande beteendet. (Sarnecki 2010:13).

6. Metod

I detta avsnitt redovisas den metod som har använts för att utforma undersökningen. Sedan presenteras respondenterna och vilka intervjuetoder som har använts, följt av intervjuguiden.

Studien har analyserats med kvalitativ forskning i form av intervjuer just för att beskriva och analysera olika beteenden hos människor och grupper i den sociala verkligheten (Bryman 1997:58-59), i detta fall den kriminella livsstilen. I och med att det är viktigt att i studien förstå intervjupersonerna och dess livsstil, har respondenterna blivit muntligt intervjuade och inspelade. Den vanligaste datainsamlingsmetoden för kvalitativa undersökningar är att använda sig av observationer och intervjuer (Bryman 1997:317). Undersökningen har genomförts i form av semistrukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod, då respondenterna har haft en större frihet att formulera svaren (Bryman 1997:301). Intervjuer har gett denna studie möjligheten att även observera respondenterna. På detta sätt har det tagits del av deras egna erfarenheter och se deras livsstil ur respondenternas perspektiv (Bryman 1997:319-321).

Något som togs till hänsyn under intervjun var att alltid lyssna på respondenten oavsett om intervjun spelades in eller inte. Det var viktigt att komma ihåg vad som sades under intervjun och att respondenterna inte avbröts under intervjuns gång. Det är enligt Mason viktigt att observera kroppsspråket, men även att kunna hantera respondentens irritation, om respondenten blir uttråkad. Detta för att intervjun med respondenten ska vara så bra som möjligt. Det finns risk att respondenten svarar bara för att svara, för att få intervjun ska bli överstökad (Mason 2002:76).

Studiens resultat består av personliga intervjuer med sex unga killar i åldrarna 15-20 år, med ett pågående brottsligt liv.

6.1. Intervjuguide

För att respondenterna ska känna sig bekväma och kunna uttrycka sig fritt, innehåller denna studie semistrukturerade intervjuer, som ger respondenterna en chans till att känna sig trygga då de får en stor frihet till att utforma sina svar. Semistrukturerade intervjuer är frågor som är formulerade innan intervjun med möjlighet att nya frågor formuleras under intervjuns gång

(Bryman 2009:301). Studien består av specifika teman på frågorna som berör kriminalitet, dock kan andra frågor komma att ställas under intervjuens gång (se Bilaga: Intervjuguide).

6.2. Genomförande

Teorier som var relevanta för denna studie hade diskuterats sedan tidigare. När all material var insamlat tog beslutet om vilka exakta teorier som skulle användas.

Efter att beslutet hade fattats om att använda intervjuer som datainsamlingsmetod blev det svårt att finna ungdomar som ville delta i intervjuerna, då ämnet är tämligen känsligt. För att få så relevant data som möjligt är det viktigt att respondenterna svarar uppriktigt på frågorna. Därför bokades intervjuerna av en gemensam kontakt, det vill säga för att respondenterna skulle känna förtroende och svara så uppriktigt som möjligt. Valet av respondenter utgjordes av en gemensam kontakt som vi hade till dessa ungdomar, då denna gemensamma kontaktperson valt att vara anonym i denna studie.

De respondenter som deltog i intervjun fick personligen bestämma var de ville bli intervjuade, detta för att de inte ska känna sig tvungna till detta. Med hänsyn till detta så kunde vi under intervjun diskutera frågorna i en lugn och bekant atmosfär för respondenterna.

Innan intervjuerna startade så talades det om för intervjupersonerna om undersökningens syfte och de blev även underrättade om vilka rättigheter de har som respondenter. De informerades om *informationskrav*, *samtyckeskrav*, *nyttjandekrav* och *konfidentialitetskravet*. Respondenterna blev även förmedlade om att de kunde säga till om frågorna på något sätt skulle upplevas som stötande eller för känsliga, men under ingen av intervjuerna upplevdes något sådant.

Eftersom respondenterna och intervjuarna inte har någon relation till varandra, förutom den gemensamma kontaktpersonen som tidigare nämnts, genomfördes intervjuerna till studien med bekvämlighet och trygghet även från respondenterna.

Intervjun med respondenterna tog cirka femton till tjugo minuter per intervju.

6.3. Databearbetning

Med respondenternas medgivande utfördes intervjuer med hjälp av röstinspelning och detta för att kunna transkribera det. Transkriberingarna är enbart till för att hjälpa denna studie att ta fram det relevanta ur intervjuerna. Respondenternas intervjuer genomfördes med meningskoncentrering som analysmetod, sedan har de använts för att vidare studeras. Med meningskoncentrering fick studien ett yttrande och innehåller meningar utifrån respondenternas berättelser som formulerades mer koncist, då bland annat långa meningar knyts ihop till kortare uttalanden och endast de relevanta består (Kvale, 1997, s.174).

Med meningskoncentration kan svaren tolkas som vi fått av respondenterna.

Meningskoncentrering innefattar även en fem stegprocesser som forskaren ska använda sig av då den arbetar med en intervju för att sammanfatta och granska den, detta för att senare sammanfoga det till en kortfattad tydlig definition av intervjun (Kvale 2009:221).

Den fem stegprocesser består av att till en början skapa sig en uppfattning av helheten genom att granska all material. I denna studie gjordes detta genom att granska de transkriberingar som genererade oss en uppfattning om helheten med intervjun. Sedan skall svaren som har förekommit i intervjun analyseras i steg två, då det relevanta ur intervjuerna tas ut och kategoriseras i steg tre (Kvale 2009:221). I steg fyra ges en tydligare inblick på om de data som är insamlat är tillräckligt och relevant för att besvara frågeställningarna. Detta övergick vidare till att användas som material för kopplingen till det syfte som studien har. Det material som har samlats in var relevant för analysens uppbyggnad och de frågeställningar som stod med kunde besvaras. Steg fem som är det slutliga steget innebär att sammanknyta all data och material som är relevant för studien tillsammans med den kategoriseringen som har framhållits. Genom detta kunde det sorteras fram vilket som var det mest centrala för denna studie (Kvale 2009:222-223).

7. Validitet, reliabilitet och generalisering

Validitet, begreppet belyser trovärdigheten inom den här studien, i det avseende att studiens undersökning gjorts rätt, med tanke på att validiteten betonar studiens tillvägagångssätt. Att forskaren mäter det som skall mätas och inget annat. Detta kan styrkas i form av kontrollsteg, där forskaren ser över de empiriska data för att betona att studien mäter det som är av intresse. Studiens validitet förstärks genom en kvalitativ undersökning i relation till den teoretiska metoden. Varför validiteten är starkt förknippad till den här studien sker genom att den kvalitativa undersökningen präglar studiens avsikt, det vill säga att intervjuerna är gjorda efter intervjumallen som byggts upp i takt med ämnesområdet. En tes som belyser en ökning av validitet är om forskaren analyserar det som skall analyseras. Intervjumallens funktion är att öka studiens validitet, genom att styra frågorna till studiens område. Effekten blir att hålla frågorna inom studiens ram för att inte komma ut ur det som skall undersökas och på så vis öka studiens validitet (Asbjørn 2003:47).

Reliabilitet och validitet är två begrepp som överlappar varandra väl inom studiens omfång. Det som generellt avses med reliabilitet är att om en forskare uppnår samma resultat som den tidigare forskaren gjort, utifrån exakt samma empiriska belägg. Kommer forskaren fram till samma svar så betyder det att den tidigare forskningen befattar en hög grad av reliabilitet. Begreppets relation till denna kvalitativa studie är en aning komplex. Begreppet reliabilitet ska inte studeras enskilt utan den bör anpassas och studeras i relation till validitet. Validiteten och reliabilitet påverkas av respondent humör med tanke på att humöret kan förändra svaren. Med anledningen av detta bör forskaren ta hänsyn till att respondentens humör kan påverka svaren. (Asbjørn 2003:28-29)

En ytterst vanlig metod inom kvalitativa studier är att forskare hyser ett intresse för att generalisera resultat till andra sammanhang, för att se om de finns någon form av relevans till liknande sammanhang (Bryman 1997:46). Studiens resultat kan inte generaliseras till andra sammanhang med anledning av att resultatet består av sex personers livsberättelser. Det som däremot kan generaliseras till andra sammanhang är vissa typer av unga mäns beteende och mönster inom dess livsstil.

Fyra huvudkrav på en forskning enligt humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning

Informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet är de fyra kraven som man bör uppfylla enligt humanistisk-samhällsvetenskapliga rådet för att säkerställa respondenternas integritet och anonymitet och så vidare.

Dessa krav har valts till denna undersökning, då respondenterna har blivit informerade om deras rättigheter. Med den information respondenterna har fått, så har dessa huvudkrav uppfyllts.

Informationskravet

Informationskravet handlar om att forskaren ska informera intervjupersonerna om vad syftet till undersökningen är, vilka villkor som gäller för att de ska delta i intervjun och att det är även frivilligt att delta i intervjun. Detta ska de intervjuade personerna blivit informerade om innan de blir intervjuade (Codex 2009:7-8).

I denna studie har informationskravets använts genom att de sex respondenterna blev informerade om undersökningens syfte, då den information som söks av dem innebär vilken levnadsstil de har, uppväxt fas och relationer bland annat.

Samtyckeskravet

Utifrån samtyckeskravet riktlinjer har intervjupersonerna rätt att få information om att de får avbryta intervjun när de vill. De får bestämma själva hur de vill medverka i intervjun (Codex, 2009:9-11).

Vid intervjuerna fick respondenterna ta del av informationen som att de får avbryta intervjun ifall att intervjupersonerna skulle kunna komma åt en känslig punkt som kan få respondenten av avstå från intervjun. .

Konfidentialitetskravet

Forskare som undersöker måste ha tystnadsplikt angående identifierbara personer och även att de bör ha en överenskommelse för det, exempelvis genom att använda anonyma namn om de så vill. (Codex, 2009:12-13).

Respondenterna fick själva välja ifall deras namn skulle vara med i intervjun, då alla valde att vara anonyma. Innan intervjun startade förmedlades respondenterna även om den tystnadsplikten

från intervjupersonernas sida.

Nyttjandekravet

Respondenterna ska få information om att all material ska användas till forskningsändamål.

Utifrån det nyttjandekravet riktlinjer är att de intervjuade ska få information om att det material studien använder är till studiens forskningsstudie (Codex, 2009:14).

Studiens ändamål talades även om för respondenterna innan intervjuens start. Respondenterna fick ta del av information om vad deras berättelser skall användas till och att det är för en kandidat uppsats i sociologi vid Södertörns högskola, denna information samlas.

8. Resultat och Analys

Resultaten från studien kommer att redovisas under detta kapitel. Detta genom att analysera intervjuerna tillsammans med en koppling till teori och tidigare forskning som finns med i studien. Resultatet som är tematiserade kommer här att analyseras och redovisas. Dessa teman som förekommer är snabba pengar, nätverk, familjeförhållanden, avvikande och respondenterna blir stämplad av samhället genom sina kriminella handlingar.

8.1. Snabba pengar

Inom den kriminella livsstilen har vi fått en förståelse av att snabba pengar har en stor roll inom livsstilen. Respondenternas syfte och drivkraft med kriminalitet har alltid varit att få snabba pengar. Respondenterna har tydligt förklarat att pengarna är en av anledningarna till varför de väljer ett kriminellt liv. Respondenterna anser att de tjänar mer pengar på att leva denna livsstil än att arbeta på ett lagligt sätt.

Erik, 16 år från Alby är en av respondenterna. Här nedan är det en kort beskrivning om vad han anser om att arbeta ett vanligt arbete och varför han valt att leva ett kriminellt liv.

Intervjuare: Tror du att du kan fortsätta att leva ett kriminellt liv hela livet?

Erik: Hm.. Ja.. eller nej kanske inte, men några år till och då har jag säkert mycket cash så jag kan klara mig. Men jag kommer bli rik så jag slipper tänka, så det är chill.

Intervjuare: Men har du tänkt på om du vill återgå till ett vanligt arbete istället för det kriminella livet?

Erik: Eh, alltså man tjänar mer cash på det här livet. Kanske om jag vinner flera miljoner, då kanske...men nej inte annars. Det är bättre så här tycker jag. Jag kan köpa vad jag vill och göra vad jag vill för jag har pengar.. Pengar är nyckeln till allt. Man kommer långt med pengar. Om du har märkes kläder då man blir cool, eller om du har mycket pengar får man större status. Folk räknar liksom med en.

Erik är 16 år och bor med sina föräldrar i Alby, en förort i södra Stockholm. Erik menar att pengarna är det största drivkraften till varför han väljer den kriminella livsstilen. Stora summor får honom att leva denna livsstil. Han menar att ju mer pengar han har desto högre status får han av samhället. Denna tankesätt har även resterade respondenter. Pengar är den främsta anledningen till varför våra respondenter begår brottsliga handlingar och även att pengarna är nyckeln till allt i livet.

Eriks intervju om varför han begår brott för pengar kan relateras till Baumans teori om konsumtionssamhället. Bauman tar upp om en driven medlem i konsumtionssamhället (Bauman 2007:139). Handlingarna Erik begår är framför allt främst för att tjäna pengar. I ett konsumtionssamhälle förväntas man ha senaste mobilen, det senaste modet, senaste bilen i hopp om att bli erkända och uppmärksammade. Precis som i detta fall känner Erik att hans status ökar om han har det senaste materiella ting, precis som i Baumans teori.

Bauman beskriver de otillräckliga konsumenter som de utstötta i samhället, de som ständigt bär på en känsla av rädsla och hot då individer inte känner att de uppfyller kraven. Kanske känner även Erik att han blir utstött om han inte samlar på sig oändliga behov och konsumerar obegränsat? ”Folk räknar med en”, var ett uttryck Erik sa. På något sätt vill Erik visa för omgivningen att han inte är sämre än alla andra genom att konsumera. Köper han exempelvis senaste mobilen blir han uppmärksammad. Även där visar han att han är en fullvärdig medlem i konsumtionssamhället. Erik känner att genom den kriminella livsstilen kan han tjäna sina stora summor och bli accepterad som en del av samhället. Detta leder till att Erik fortsätter att leva denna livsstil då han kan, enligt honom, på bästa sätt få stora summor pengar. Att ha senaste modet, kläder, elektronik, är viktigt för Erik. På något sätt vill Erik visa för omgivningen att han inte är ”de utsatta individerna i samhället”. I och med att hans handlingar blir avvikande handlingar för samhället så vill Erik visa att han också kan konsumera obegränsat för att därmed bli en fullvärdig medlem.

Olle, 20 år från Sollentuna berättar nedan varför han tror att ungdomar hamnar i den kriminella livsstilen han lever.

Intervjuare: Varför tror du att ungdomar kan hamna i kriminalitet?

Olle: Jag tror det kan bero på... eller alltså allt handlar egentligen om pengar. Det är den största anledningen tror jag. Sen beror det kanske på var man bor och vilka vänner man umgås med eller att man haft en hård uppväxt. Men faktiskt, största anledningen är snabba pengar.

Även här påpekar Olle att pengar är det viktigaste motivet till varför de väljer att leva ett kriminellt liv.

Det bästa sättet för att få tag i snabba pengar är att leva ett kriminellt liv, enligt Olle. Enligt Collins är sociala villkor ett faktum där människor hamnar i kriminella spår (Collins 2008:99). Barn som växt upp i familjer där ekonomin varit begränsad kan ha fått Olle, men också resterande respondenter att längta efter en rik framtid och kunna få chans att komma någonstans i världen. Olle berättar även att vänner, bostadsområden, uppväxten och pengar påverkar uppkomsten kriminella beteendet.

8.2. Nätverk

Individens självbild utvecklas under ungdomstiden. Under denna tid är de inte längre barn men ännu inte vuxna och befriar sig från sin familj och skapar olika umgängen, relationer och nätverk. Vägen till vuxenlivet är en process där ungdomarna bedöms vara vuxna av omgivningen. Under denna tid får ungdomarna ta mer ansvar men får också fler rättigheter (Estrada&Flyghed 2001:14-15)

Sociala omgivningen har stor påverkan på en individ som begår brott. Unga människors sociala nätverk är i första hand det som kan orsaka att de begår brott. En hel del kriminologiska teorier beskriver också att det sociala nätverket har en stor betydelse för en kriminell livsstil (Sarnecki 2001:149). Vänner och omgivningen har en stor påverkan på individerna. Uppmärksamheten till att klara något och känna sig stolt inför sina vänner har en påverkan till att han fortsätter leva ett kriminellt livsstil. Även här berättar respondenten att han fick uppmärksamhet av sina vänner och kände stolt över sig själv.

Peter, 20 år från Borlänge berättar hur det gick första gången när han begick ett brott och den

känslan upplevde:

Intervjuare: Hur gammal var du första gången du begick ett brott?

Peter: Jag var liten, fjorton femton tror jag.

Intervjuare: Vad var ditt första brott?

Peter: Haha, jag och några kompisar hade tråkigt och hade vi inga pengar så en dag under sommarlovet så vi ba vi rånar någon. Så vi rånade en snubbe och tog hans plånbok. Men han hade inte så mycket pengar på sig. Han hade tur. Efter det gick vi och åt på Mc donald's haha

Intervjuare: Så du var alltså inte ensam första gången?

Peter: Nej, vi var ett gäng.

Intervjuare: Hur kände du dig efter brottet?

Peter: Haha.. man var liten då, jag fick adrenalin kick typ, kände mig fett cool och jag fick uppmärksamhet.

Alla intervjuade respondenterna som har deltagit i denna studie har inte varit ensamma när de begick sitt allra första brott. Anledningen till varför våra respondenter begick sitt första brott var på grund av dels uppmärksamheten, påfrestningen och kompisar. Grupptryycket från omgivningen påverkade dem genom att det inte ville visa sig svagare än de andra kompisarna. Oftast umgås kriminella med ungdomar som har samma levnadsvanor.

Peters tankegångar kan relateras till Collins liberala förklaringar till brottslighet. Att umgås med fel sällskap kan vara en orsak till varför de lever ett kriminellt liv. När den unga mannen hamnar i fel krets börjar han även få kriminella värderingar och börjar med små brott som snatta, råna, vandalisera och så vidare (Collins 2008:97). De skapar förebilder hos äldre brottslingar som har en stor erfarenhet när det gäller den kriminella livsstilen. På så sätt kan det öka till mer allvarliga brott och även till att fortsätta leva denna livsstil eftersom de unga männen ser upp till de äldre och vill blir som dem.

Ungdomarna påverkas av sina vänner och umgås med vänner som lever med samma levnadsvanor. Kompiskretsen har en stor betydelse då de unga männen känner sig trygga med varandra för att de har skapat kriminella värderingar tillsammans. Samspelet mellan sina vänner kan locka varandra till mer brott och även fortsätta leva denna livsstil. I Peters fall handlade det

också om kompiskretsen och uppmärksamheten han fick av dem. Han var med sina vänner då han begick sitt första brott. Det kanske kan bero på att han kände sig tryggare med de, än att vara själv. Detta påverkade självklart honom och fortsatte leva med denna livsstil, då även hans vänner gjorde det. Ring hävdar också att det är relationerna som brukar leda till den kriminella världen (Ring 2001:91)

Nedan är ett utdrag från respondenten Tomas, 19 år från Huddinge som berättar om sina gemensamma vänner och umgängeskrets.

Intervjuare: Har du många vänner som du umgås med?

Tomas: Ja, vi är ett gäng som känt varandra länge.

Intervjuare: Har ni gemensam livsstil?

Tomas: Ja, mina nära vänner men många andra från orten lever som mig också. Vi hjälper varandra mycket. Om någon behöver något så ställer man upp för varandra.

Intervjuare: Men har du vänner som inte har en kriminell livsstil?

Tomas: Ja det är klart man känner folk som går i skolan och har utbildning men det händer lätt att man glider ifrån varandra. Jag umgås inte så mycket med dem längre. Det var mer när man var yngre.

Intervjuare: Har du och dina vänner i så fall en påverkan på varandra eller ett samarbete inom det?

Tomas: Hm.. nja lite kanske, men vi stöttar varandra mest. De är ens eget val om man vill leva så här och vi vill göra det. Men som sagt vi finns alltid där för varandra och hjälper till. Men det är klart, skulle jag bara varit med de som går i skolan och bra jobb så hade man väl automatiskt blivit sån.

Peter och Tomas har vänner med gemensam livsstil vilket leder till att de fortsätter med brotten. Resterande respondenter har också berättat att de umgås med vänner som även har samma livsstil som de, det vill säga att de begår brott och påverkas av sina vänner. Sarnecki hävdar att ungdomarnas umgänge har en stor betydelse då det gäller utvecklandet av ett kriminell beteende. Dock menar han att det finns andra orsaker som kan löpa större risk för individen till att skapa sig ett brottsligt umgänge. Detta kan då till exempel vara att individen har en dålig relation till

omsorgspersonerna och till andra vuxna människor som finns runtomkring denna. Detta leder till att individen blir påverkade och samtidigt ökar brottsligheten (Sarnecki 2001:147). Dessa ungdomar börjar få kriminella värderingar tillsammans, då de lever denna livsstil.

Både Peter och Tomas har vänner som hjälper och stöttar de när de begår kriminella handlingar. Det kan förekomma fler brott om individen har en eller flera brottsliga vänner vid sin sida, då brotten begås i sällskap. Att ha en vän som man litar på bredvid sig blir dessa ungdomar automatiskt starkare tillsammans. De vågar mer och blir påverkar varandra till handlingen. Detta kan relateras till Sarnecki som också menar att brotten förekommer om man hittar en lämplig medbrottsling (Sarnecki 2001:146)

8.3. Familjeförhållanden

En faktor till varför unga män väljer att leva ett kriminellt liv kan orsakas av individens bristande relationer till sina närstående/föräldrasyn (Ring 2001:90 och Sarnecki 2001:147). Unga människors bakgrund kan också vara en faktor till att de väljer ett kriminellt liv (Collin 2008:99). Förklaring till dessa faktorer kan bero på splittrade hem samt bostadsområden och vänskapskrets, men främst familjeförhållanden. En trygg emotionell relation till sina föräldrar eller vänner kan hindra en brottsling till att begå brott (Ring 2001:91).

Adam 18 år från Gävle är en av respondenterna som kommer från en splittrad familj. Han har ingen kontakt med sin pappa eftersom han bor i hemlandet. Här nedan är ett litet utdrag från intervjun:

Intervjuare: Är du uppväxt hos dina föräldrar?

Adam: Nej min pappa bor i Jugoslavien. Jag kom till Sverige med min brorsa och mamma.

Intervjuare: Vad har du för relation till din/dina föräldrar?

Adam: Alltså jag bor med min mamma så jag har kontakt med henne men min pappa, nej. Han bor kvar i Jugoslavien. Jag har inte träffat honom sen vi flyttade till Sverige.

Intervjuare: Skulle du vilja ändra på er relation?

Adam: Nja alltså jag vet inte. Jag skiter i, för han sket i oss och lämnade oss. Så nej jag bryr mig inte.

Intervjuare: Tror du att du inte hade begått brott om du hade andra familjeförhållanden?

Adam: Eeh... Alltså jag vet inte, kanske om vi var rika och hade det bra ställt. Men jag vet faktiskt inte.

Då Adams föräldrar lever på varsitt håll har det blivit att Adam har växt upp i en splittrad familj och han har ingen kontakt med sin pappa. I denna undersökning förekommer det att fem av de sex respondenterna har växt upp i en splittrat familj, precis som Adam. En negativ relation till föräldrar kan enligt Giddens skapa ångest hos individen och även orsaka att denne får traumatiska konsekvenser (Giddens 1999:48). Precis som i Adams fall, då han inte har någon relation överhuvudtaget till sin pappa och inte bryr sig om att han stöttar honom idag. Eftersom Adam känner att hans pappa svikit honom och familjen, så kanske Adam inte fått den ontologiska tryggheten som skapas under barndomen. En sådan negativ relation som Adam har till sin pappa leder till att han inte får denna "skyddshinna" för att kunna skydda sig för framtida ångest och hot. Det framkommer inte om Adam har fått den ontologiska tryggheten av sin mamma. Adams familjerelationer kan ha bidragit till att hans tillit till människor blivit svår. En orsak kan vara att hans pappa lämnade honom.

Jonas Ring talar om att bristande föräldrasyn och svag anknytning samt bristande relationer till en individs närstående kan ha en betydelse för ungdomars brottsbenägenhet (Ring 2001:90). I denna studie har det förekommit att de respondenter som haft splittrade familjeförhållanden och relationer har haft en påverkan på den kriminella livsstilen. Såsom Ring talar om att en trygg och känslomässig relation till föräldrar kan hindra brottsligheten (Ring 1999:91) och tar upp i sin analys att föräldrarna har mer kontrollmöjligheter till sina barns umgänge och vänskapskrets, ifall de har starka band till sina barn (Ring 2001:114), som kan förknippas med denna respondents berättelse. Adam har ingen god relation till sin pappa, därför är det oklart ifall det skulle hindra honom från att ha en brottslig levnad ifall att hans pappa hade varit med honom tillsammans med hans mamma. Adams pappa har i det här fallet inga kontrollmöjligheter över sin son och det umgänget han tillhör, i och med att de inte har någon relation överhuvudtaget, därmed kan de inte ha något starkt band heller.

Adams berättelser i hans intervju kan sammankopplas till Anders Nilssons forskning då Nilsson talar om ogynnsamma familjeförhållanden under uppväxttiden. Nilsson talar om att ogynnsamma

familjeförhållanden under individens uppväxt är en central orsak till varför ungdomar börjar leva en kriminell livsstil (Nilsson 2001:126). Adam, liksom fyra respondenter i studien, har växt upp i splittrade familjeförhållanden. Splittrade familjer, slitningar i familjen, familjemedlem med hälsoproblem, ekonomiska svårigheter, flyttningar som har medfört byte av skola och kamrater, dåligt stöd av hemmet med skolarbete och läxor och så vidare har i undersökningar visat att det finns ett stort samband med kriminalitet (Nilsson 2001:126). Adam tvivlar på om hans familjeförhållande har någon koppling till hans kriminella levnad. Detta kan även relateras till Nilssons teori om klassbakgrund. Nilsson talar om ett samband som finns mellan föräldrarnas sociala klass och barnets brottsliga levnad då familjens situation kan påverka barnet som leder till att denne begår brott, likasom individen kan se familjens situation som en förklaringsfaktor till att den har sin brottsliga levnad (Nilsson 2001:130). I Adams fall handlar inte det direkt om de faktorer Nilsson har beskrivits. Adam tvivlar på om det verkligen är familjens situation som har fått honom till att ha en brottslig levnadsstil, då han inte försvarar sig med det. Som Nilsson förklarar det så är uppväxtförhållanden en dominerande orsak till att ungdomar har brottsliga beteenden (Nilsson 2001:125).

8.4. Stämplad av samhället

I studien har det tidigare framgått att familjeförhållanden har en betydelse till varför unga män väljer en kriminell livsstil, har även bostadsområden som är nedgångna en betydelse. Individen känner att denne är fientligt inställd samt otrygg i samhället. Med detta väljer de att begå brott på grund av att dessa unga män inte känner sig viktiga för samhället och samhället har ingen användning av dem. De begår brott och ser det som ett slags revansch för den otrygga inställningen i samhället (Collins 2008:99).

Robin 15 år från Fittja, berättar här nedan om vad han har för åsikter om samhället och vad samhället har för syn på Robin.

Intervjuare: Känner du dig utstött av samhället på grund av ditt kriminella liv?

Robin: Nej inte i Fittja. Man känner alla här och man känner sig trygg för ingen vågar göra något mot en.

Intervjuare: Förutom Fittja då, om man tänker på Sveriges samhälle som helhet?

Robin: Ja, dem ser ju på mitt utseende och namn att jag inte är svensk. Och bara för att man bor i Fittja tror folk att man är farlig och grejer. Men de är inte så, men de är så de funkar här. Det känns som man hela tiden ska övertyga att man e bra.

Robin berättar att han känner sig hemma i Fittja men att människor som inte bor i Fittja har stämplat både honom och området. Han känner att människor redan dömt honom för att kunna ge dem en chans. ”Vi är inte som dem i stan” var ett uttryck som förekom bland våra respondenter från Stockholms region.

Bostadsområdet eller individens bakgrund kan bidra till varför individen har ett kriminellt liv, då denne känner sig fientligt inställd och otrygg och på så sätt känner sig som avvikande från samhället (Collins 2008:99). I Robins fall ser det ut så just på grund av att han känner sig tillhörande i sitt bostadsområde Fittja, medan när han kommer ut ur området och har sitt utländska utseende så tycker han att människor får en annan bild av honom. Robin känner sig som farlig i andra individers ögon, även för att hans bostadsområde ger en annorlunda syn på honom i andra människors ögon. Robin kan anses känna sig otrygg i det samhälle som ser honom som en avvikande person, just för att han kommer från Fittja och dels att han har det utländska utseendet och det kan vara ett skäl till varför han begår brott. Att Robin känner sig otrygg kan leda honom till att utföra brott som en typ av revansch mot samhället och detta kan på så vis sammankopplas med Collins teori. Collins förklarar att individer väljer att begå brott som en revansch på grund av att de har en otrygg inställning mot samhället (Collins 2008:99).

Robin berättade gång på gång att han redan var stämplad av omgivningen. Den så kallade stämplingsteorin som Howard Becker talar om kan relateras till Robins fall. Robin har ett avvikande beteende genom att begå brott därför stämplas han som brottsling av omgivningen. Robin känner sig även som en avvikare i områden utanför hans hemort Fittja på grund av att han kommer därifrån och för att han har ett utseende som får honom att framstå som farlig. Becker uttalar sig genom stämplingsteorin som det avvikande beteendet (Sarnecki 2010:71). Becker beskriver det genom att inte det inte endast är individens handling som kan betraktas som avvikande, utan omgivningens reaktioner på individens handlingar är det som bedömer om handlingen är avvikande eller inte (Sarnecki 2010:71). Att omgivningen uppmärksammar på Robins utseende och boendemönster har ett samband till Beckers teori, då han personligen

känner att han inte är någon av dem för att de ser honom som något dem inte är och på så sätt avviker han sig från omgivningen. Becker menar också att individen får en negativ stämpel och får en begränsad livsmöjlighet på grund av samhällets reaktion som skapar detta (Sarnecki 2010:72) vilket gäller Robin i det här fallet.

Robin är avvikande från omgivningen på ett negativt sätt, samhällets reaktion på hur han är kan ses som en orsak till varför han väljer att inte utföra handlingar som liknar andras. Detta i sammankoppling till vad Becker säger om negativa stämpeln som kriminella har. Becker uttrycker detta genom att betona att individer som har en negativ stämpel har begränsade livsmöjligheter, då det är samhällets reaktioner som orsakar kriminaliteten i dess liv (Sarnecki 2010:72).

Även Giddens beskriver det avvikande beteendet som är väldigt brett men oftast är relaterat till brottsliga handlingar. Samhället styrs av sociala normer och beteendet. Det människor inte anser vara normalt, är ett avvikande beteende (Giddens 2003:194). Ett exempel kan dras ur Robin och hans umgängeskrets, det är en avvikande grupp för samhället då de begår brott och lever ett kriminellt liv.

9. Slutsats

Studien har analyserats från material som samlats. Med materialet kan undersökningen redovisa bakomliggande faktorer till varför unga män väljer att leva ett kriminellt liv. Den största bakomliggande orsaken är drivkraften efter pengar men även andra faktorer såsom vänskapsrelationer, familjeförhållanden och omgivningen.

Alla våra respondenter har förklarat att pengar är den största orsaken till varför man begår brott. Med pengar kan dessa unga män konsumera hur mycket de vill, då de påpekat att de kan göra vad de vill med pengarna, såsom köpa senaste modet, senaste mobilen och så vidare. Detta för att inte framstå som mindre viktig eller tillhöra underklassen.

Alla respondenter som intervjuats kommer från bostadsområden där det är väldigt segregat. Eftersom många familjer i dessa områden har ekonomiska besvär har dessa unga män hittat vägen till kriminalitet och sett det som en utväg till ett bättre liv.

Kriminaliteten förekommer mycket bland bostadsområdena respondenterna kommer ifrån och där har de skapat kompiskretsar som har gemensamma levnadsvanor. De gemensamma vännerna har en betydelse för varandra då det lätt påverkas av varandra. Alla våra respondenter har inte varit ensamma första gången de begått brott. Därför har kompiskrets/relationer haft en stor roll vid dessa situationer när de begår brott.

Respondenterna känner att de har blivit stämplade av samhället, eftersom de lever ett brottsligt liv, på så sätt känner de avvikande individerna och känsla av utanförskap uppstår.

Familjeförhållanden har en central betydelse, då uppväxttiden och tryggheten är en viktig del för ungdomarna att inte hamna i ett brottsligt beteende. Majoriteten av våra respondenter är uppväxta i splittrande familjeförhållanden, vilket leder till att det är större risk att hamna i en kriminell levnadsstil. Men det betyder inte att de som är uppväxta splittrande familjeförhållande har hamnat i kriminalitet på grund av det, utan de löper en större risk.

Dessa förklaringar om bakomliggande orsaker till varför respondenterna väljer att leva ett kriminellt liv, medför inte att alla unga män utvecklar detta till ett kriminellt beteende. Det kan ha en viktig roll och påverka varför de väljer att ha denna levnadsstil. Det är olika för olika människor, därför är det svårt att säga exakt vilka faktorer som påverkar unga männen som väljer ett kriminellt liv. Man kan heller inte påstå att enbart konsumtionssamhället kan vara en påverkande faktor till varför ungdomar väljer att leva ett brottsligt liv i och med att kriminalitet har funnits så långt tillbaka i tiden, även innan konsumtionssamhället.

Det betyder självfallet inte att dessa faktorer är anledningen till att människor blir kriminella, utan att tillsammans med andra faktorer kan vara anledningen till varför de unga männen väljer en kriminell livsstil.

Denna studie har sökt förklaringar till den kriminella levnadsstilen bland unga män, för att kunna få en förståelse till varför respondenterna valt att leva ett brottsligt liv. På så sätt går det att få en förståelse för det kriminella beteendet.

Syftet med denna uppsats var att lyfta fram de sociala faktorerna som tenderar unga män till ett kriminellt beteende. Efter att all insamlad material analyserats, går det att konstatera att de sociala faktorerna har en väldigt stor påverkan på varför unga män väljer att leva ett kriminellt liv. relationer, omgivning, familjeförhållanden, stämpling och snabba pengar är faktorer som har en påverkan i människans liv då det gäller utvecklandet av ett kriminellt beteende. Vi får dock inte glömma att dessa faktorer inte behöver vara faktorer som tenderar en ung man till ett kriminellt beteende. Alltså är det av stor vikt att påpeka att alla unga män som lever i ett hem med brustna familjeförhållanden inte blir kriminella, utan dessa faktorer, tillsammans med andra påverkande faktorer kan tillsammans tendera unga män till ett kriminellt beteende. Genom att lyfta fram dessa viktiga faktorer kan vidare forskning göras för att kunna förebygga det stora samhällsproblemet vi har i det moderna samhället, alltså ungdomskriminalitet. För att kunna förebygga ett problem är det viktigt att framställa dess orsaker för att sedan kunna hitta en lösning till detta.

Referenslista

- Asbjørn, Johannessen, Per Arne Tufte (2003) *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber AB
- Bauman, Zygmunt (2007): *Konsumtionsliv*. Göteborg: Daidalos AB
- Bergström, Gunnar (2012) *Kriminalitet som livsstil*. Smedjebacken: Mareld
- Bryman, Alan (2009) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB
- Bryman, Alan (1997) *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Collins, Randall (2008): *Den sociologiska blicken*. Lund: Studentlitteratur AB
- Estrada, Felipe & Flyghed, Janne (red), (2001) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.
- Fondén, Charlotta. (2001) ”Gola aldrig ner någon” s. 222- 259. I: Estrada, Felipe och Flyghed, Janne (red), *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur
- Giddens, Anthony (2003): *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009/2): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB
- Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Mason, Jennifer (2002) *Qualitative researching*, London: SAGE
- Nilsson, Anders. (2001) ”Begränsade möjligheter eller bristande kontroll? Uppväxtförhållande och frihetsstraff” s. 125-143. I: Estrada, Felipe och Flyghed, Janne (red), *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur
- Ring, Jonas. (2001) ” Sambanden mellan riskfaktorer och brott” s. 89-124. I: Estrada, Felipe och Flyghed, Janne (red), *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur

Sarnecki, Jerzy. (2001) ”Brottsliga nätverk i Stockholm” s.144- 179. I: Estrada, Felipe och Flyghed, Janne (red), *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur

Sarnecki, Jerzy (2010) *Brottsligheten och samhället*, Lund: Studentlitteratur AB

Internet

Brottsförebygganderådet (BRÅ)

http://www.bra.se/webdav/files/statistik/pdf/sammanfattning_misstankta_2011.pdf

hämtad 2012-12-12

Nationalencyklopedin (NE)

<http://www.ne.se/lang/kriminell>

hämtad 2012-12-14

Codex

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

hämtad 2012-12-14

Bilaga: Intervjuguide

Grundfrågor

1. Hur gammal är du?
2. Vad har du för etnisk bakgrund?
Ifall utländsk
 - *Är du född i Sverige?*
 - *När kom dina föräldrar till Sverige?*
3. Vart bor du?
 - *Hur länge har du bott där?*
 - *Är området segregerat? På vilket sätt?*

Familj och relationer

4. Är du uppväxt hos dina föräldrar?
Om inte
 - *Varför?*
 - *Är de skilda?*
 - *Sedan när?*
5. Vad har du för relation till din/dina föräldrar?
 - *Trivs du med den relation du har till dom?*
 - *Skulle du viljan ändra på er relation? På vilket sätt*
6. Har du syskon
 - *Hur många?*
7. Vad har du för relation till din/dina syskon?
 - *Trivs du med den relation du har till de?*
 - *Skulle du viljan ändra på er relation?*

8. Vad har dina föräldrar för utbildningsnivå?
- *Vad arbetar de med?*
 - *Hur försörjer ni ifall de inte arbetar?*
9. Har du många vänner som du umgås med?
- *Har ni gemensam livsstil?(Kriminell)*
 - *Har ni i så fall en påverkan på varandra eller ett samarbete inom det?*
10. Har du vänner som inte har en kriminell livsstil?
- *Har du försökt att dra med dom i det brottsliga livet?*
 - *Har de försökt övertyga dig om att komma ur den livsstil du har?*

Utbildning och arbete

11. Går du i skolan?
- *Vilken utbildningsnivå har du?*
12. Har din livsstil påverkat den utbildningsnivå?
- *Har det hindrat dig från att fortsätta gå i skolan?*
13. Arbetar du?
- *I så fall med vad?*
 - *Stödjer du någon med din inkomst, eller försörjer du endast dig själv?*
14. Ifall du inte arbetar...
- *Varför gör du inte det?*
 - *Hur försörjer du dig?*

Barndom och uppväxt

15. Vad hade familjen för relation till varandra?
- *Motivera*

16. Kände du dig trygg med familjeförhållandena hemma?

- *Motivera*

17. Hade du många vänner under din barndom?

- *Har du kontakt med de idag?*
- *Om ja, hur är er relation?*
- *Om nej, varför? Motivera*

Kriminella livet

18. Hur gammal var du första gången du begick ett brott?

- *Vad för typ av brott var det?*
- *Var du ensam?*
- *Hur vidareutvecklades det till andra brott?*

19. Hur kände du dig efter ditt första brott?

- *Ångrade du dig?*
- *Hur länge varade det?*

20. Fanns det några bakomliggande faktorer till brottet?

- *Droger?*
- *Gruppträck?*
- *Utanförskap?*

21. Triggade brottet upp dig till flera brott?

- *Hur gick du till väga med det?*

22. Vad har du för känslor under och efter brotten?

- *Adrenalinkick?*
- *Ånger?*
- *Rädsla?*

- *Stolthet?*
- *Motivera*

23. Har du åkt fast för brott någon gång?

- *När var det första gången?*
- *Alla eller vissa?*
- *Hur tog din familj det?*

24. Hur har din familj sett på ditt kriminella liv?

- *Har de påverkats av din kriminella livsstil?*
- *Hur har de bemött dina brott?*

25. Vill du sluta med ditt kriminella liv?

- *Har du försökt göra det?*
- *Om ja, varför gick det inte*
- *Om nej, varför?*

26. Tror du att du inte hade begått brott om du kom från en annan samhällsklass?

- *Motivera*

27. Tror du att du inte hade begått brott om du kom hade andra familjeförhållanden?

- *Motivera*

28. Känner du dig utstött av samhället på grund av ditt kriminella liv?

- *Motivera*

Övrigt

29. Vad har du för syn på kriminalitet?

- *Är det något bra? Motivera*
- *Är det något dåligt? Motivera*

30. Varför tror du att ungdomar kan hamna i kriminalitet?

- *Hur kan det förebyggas tror du?*
- *Hur?*